

Síntesi final: valoració de la incidència de l'aplicació de la sisena hora en l'autonomia i en els documents institucionals de centre.

L'autonomia d'un centre educatiu ha d'entendre's com la capacitat que se li atorga per decidir, administrar i gestionar lliurement els seus recursos amb un ampli marge de llibertat. Els centres escolars es veuen sotmesos a un continu procés d'evolució i canvi, fet que ha d'impulsar la necessitat de revisió de la pròpia organització per poder donar resposta amb una major eficàcia i qualitat a les demandes escolars.

L'autonomia del centre és quelcom que dóna identitat a cada escola, que la diferencia de la resta, com ho fan també el seu alumnat, l'equip de professors/es, l'equip directiu, les famílies i el context en què està situada. És important impulsar aquest concepte d'autonomia que potenciï el compromís social, el diàleg i el desig de millora de les condicions d'aprenentatge de manera que aquest sigui un acord entre tots els agents que conformen la comunitat educativa.

Però s'ha de fer de manera progressiva: ha d'anar-se construint pas a pas i de manera conseqüent, tenint en compte que els agents implicats i les seves interrelacions seran diferents en cada cas. Cal remarcar doncs, la importància de respectar i fomentar l'autonomia de cada centre.

L'autonomia escolar requereix també temps, professionalització de la direcció i formació del professorat; aquesta formació s'ha de consensuar dins dels claustres, decidint entre les diferents prioritats i pensant quina és la millor opció per donar resposta a les necessitats del centre i dels propis mestres dins dels Plans de Formació de Zona o bé en una formació específica que, concretament, vulgui demanar cada centre. Però per tal que aquesta formació contínua sigui una millora per a la professionalitat, i, en conseqüència, per al centre, cal que es donin dues circumstàncies indispensables: que la formació permanent es faci en horari laboral i que l'equip tingui una actitud oberta per propiciar experiències innovadores i millorar l'escola.

En aquesta línia, la implantació de la sisena hora ha estat precedida per plans de millora amb l'objectiu d'augmentar l'autonomia dels centres i que aquests puguin prendre les seves pròpies decisions. El Departament d'Educació contempla establir convenis amb els diferents centres en funció dels projectes. Aquest aspecte podria portar a un increment de les desigualtats i a la competència entre centres.

Una autonomia mal entesa pot anar en detriment de la igualtat d'oportunitats. És important partir de les mateixes condicions en totes les escoles (instal·lacions, personal, recursos), de tal manera que es garanteixi que els diferents centres gaudeixen dels recursos necessaris que compensin les diferències inicials que puguin existir.

Però la realitat és que la implantació de la sisena hora ha comportat una sèrie de mesures com ara la reducció de l'horari lectiu del professorat o la reducció de la franja del migdia destinada a la formació i a les reunions dels equips docents -que s'han de realitzar en un horari diferent al d'abans i que no sempre s'adapta tan bé a les necessitats dels professors/es-.

Per una banda, això limita l'assoliment d'una autonomia de centre adequada en cada cas, però per una altra banda, s'han incorporat més mestres que donen cabuda a l'ampliació de l'horari lectiu dels alumnes i també ha comportat un augment de la complexitat de la gestió dels recursos, tant humans, com materials, com econòmics i per tant, l'increment del temps de dedicació per a una millor gestió i aprofitament d'aquests.

Davant d'aquesta realitat, els centres educatius han de veure reforçada la seva organització i la seva capacitat de gestió, i això s'ha de veure aplicat dins del PEC, RRI i el PCC de cada centre. Qualsevol document que s'elabora institucionalment pretén donar coherència i facilitar l'activitat de la institució (entre d'altres: assenyalat fites, marca objectius, determina l'organització adequada facilitant el coneixement i la col·laboració entre els seus integrants, etc.). Actualment, la normativa contempla un marge d'autonomia organitzativa i curricular per als centres, és per això que la documentació institucional pren una major rellevància.

Habitualment quant es tracten qüestions relatives als documents institucionals, es fa referència fonamentalment a aspectes pedagògics i didàctics, però s'al·ludeix en menys ocasions a aspectes organitzatius de centre. Pensem que la organització (la seva estructura, el seu contingut i la seva pràctica diària) hauria d'estar en consonància amb les línies generals que proposa el centre.

Cada equip directiu, en coordinació amb claustre, s'ha d'organitzar per tal de poder incorporar, amb la màxima normalitat possible, els recursos i els avantatges que proporciona aquesta "nova metodologia didàctica". De quina manera gestionen l'horari dels alumnes i del professorat, com es gestionen els recursos econòmics, quines són les prioritats del centre per fer una programació didàctica de la sisena hora que realment doni resposta a les necessitats de l'alumnat del centre, quina és la manera com s'organitzen els espais si cal fer desdoblaments, com s'organitzen els mestres d'educació especial en cas que hi hagi algun nen/a que requereixi el suport de la mestra... En definitiva, tot un plegat de mesures que han de quedar recollides en tots aquests documents i que faran que la sisena hora sigui més o menys operativa depenent de quina sigui la opció que esculli cada centre per gestionar-la i portar-la a la pràctica.

El funcionament escolar no pot dependre, doncs, exclusivament de les persones que en un moment donat treballen en ella, i que poden canviar amb certa freqüència. Cal garantir una estabilitat en la línia ideològica cap a l'alumnat. És per això que en la documentació de centre s'han de reflectir els acords, intencions i programes que caracteritzen la institució.

A partir d'aquí, cada mestre/a serà l'encarregat de dissenyar, dins de la seva programació d'aula, mitjançant el 3r nivell de concreció, quina és la millor manera de portar a la pràctica la programació que l'equip docent de cicle ha cregut més idònia per a l'aprofitament del temps i dels espais de cada centre i també per les necessitats i tipologia d'alumnes que té en l'aplicació de la sisena hora.

És per aquest motiu que si hi ha una bona gestió i una bona organització de tots aquests factors, l'aplicació de la sisena hora pot resultar molt profitosa, especialment per a la promoció de l'alumnat, ja que pot donar la oportunitat per a treballar mancances individuals en petits grups o en gran grup, que permetin assolir millor les competències bàsiques de cada cicle i aconseguir així un bon nivell d'aquestes que els porti a tenir una millor adquisició dels continguts acadèmics i poder promocionar amb una millor base a secundària.

